GEMEENTE voorne aan zee

GEMEENTEBLAD

Officiële uitgave van de gemeente Voorne aan Zee

Nr. 546952

24 november 2026

Nota gezondheidsbeleid Gemeente Voorne aan Zee 2026-2030

Voorwoord
We vinden het belangrijk dat iedere inwoner van Voorne aan Zee zo gezond mogelijk kan leven. Lang vitaal blijven en meedoen in de samenleving is belangrijk. We stimuleren inwoners graag om gezonde keuzes te maken en bieden waar nodig ondersteuning. Daarbij nemen we veel omstandigheden die gezondheid beïnvloeden zoals inkomen, opleiding, leefomgeving en sociale samenhang mee.

Gezondheid is zo'n belangrijk thema dat dit bij de vorming van alle beleid aandacht dient te krijgen. Zo houden we bijvoorbeeld bij de vorming van nieuwe wijken rekening met de inrichting. Het is van belang dat wijken wandel- en fietsvriendelijk zijn. Ook besteden we aandacht aan een groene openbare ruimte en klimaat/hitte.

Dit beleidsplan is een update van de vorige Nota Gezond op Voorne 2021-2025. In deze nieuwe nota is de recent toegevoegde wettelijke taak 'suïcidepreventie' opgenomen, evenals een aantal nieuwe aandachtspunten zoals schermtijd in combinatie met bijziendheid die vanuit de kernboodschappen van de GGD is meegegeven. De nieuwe nota geeft aan welke thema's wij belangrijk vinden voor de komende jaren.

Hoe we dat gaan doen wordt verwerkt in een separaat uitvoeringsprogramma dat in het najaar gereed zal zijn. Hiervoor vindt momenteel het participatieproces plaats.

Op deze wijze werken we met elkaar toe naar een gezonde generatie in Voorne aan Zee in 2040.

Wethouder Wilbert Borgonjen

Samenvatting

Deze nota beschrijft de visie en de doelen van de gemeente Voorne aan Zee in de periode 2026–2030 voor de gezondheid van onze inwoners, en op welke thema's wordt ingezet de komende jaren. Hoe die inzet eruit komt te zien wordt beschreven in een uitvoeringsprogramma wat dit najaar gereed zal zijn. De wettelijke basis voor deze nota ligt in de Wet publieke gezondheidszorg. Het rijk bepaalt het landelijke kader, de gemeente geeft daar lokaal invulling aan. De GGD Rotterdam-Rijnmond en het CJG Rijnmond voeren de wettelijke taken publieke gezondheid en jeugdgezondheidszorg uit. Deze nota volgt het landelijk meegegeven kader, de lokale keuzes komen voornamelijk terug in uitvoeringsprogramma.

De landelijke nota gezondheidsbeleid, het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) en de Omgevingswet vormen belangrijke kaders. Daarbinnen kiest Voorne aan Zee voor een eigen, lokale uitwerking, op basis van gezondheidsgegevens van de GGD en gesprekken met inwoners en partners.

Onze ambitie is dat iedere inwoner zo gezond mogelijk kan leven. De focus ligt op zowel lichamelijke als mentale en sociale gezondheid. Inwoners worden gestimuleerd om gezonde keuzes te maken en ontvangen waar nodig ondersteuning. Daarbij is aandacht voor omstandigheden die gezondheid beïnvloeden zoals inkomen, opleiding, leefomgeving en sociale samenhang.
De aanpak kent tien uitgangspunten. Belangrijk daarin zijn: preventie centraal, een brede kijk op gezondheid, extra aandacht voor kansengelijkheid, samenwerking met inwoners en partners, gezondheid in al het beleid, aandacht voor veranderkracht en taalniveau, wijkgericht werken, data gestuurd en lerend werken, een sterke sociale basis en investeren in een veilige en gezonde leefomgeving. Deze uitgangspunten sluiten aan bij de landelijke nota.

Op basis van landelijke prioriteiten, lokale cijfers en overleg met partners zet de gemeente Voorne aan Zee de komende jaren in op vier hoofdthema's:

- **Gezonde leefstijl**: minder roken, alcohol- en drugsgebruik, vapen, gezond gewicht, voldoende bewegen, aandacht voor seksuele gezondheid, gehoorschade en schermtijd/bijziendheid.
- **Mentaal welbevinden**: versterken van veerkracht, voorkomen en vroeg signaleren van mentale problemen, specifieke aandacht voor jongeren en suïcidepreventie.

- **Gezondheidsachterstanden terugdringen**: bevorderen van kansengelijkheid, sterke focus op de eerste levensfase, het bereiken en beter informeren van kwetsbare groepen en het versterken van de sociale basis.
- **Gezonde leefomgeving**: een fysieke omgeving die bewegen, ontmoeten en gezonde keuzes stimuleert en beschermt tegen risico's als luchtverontreiniging, hitte, geluid en infectieziekten.

Aangezien niet alle opgaven tegelijk met dezelfde intensiteit kunnen worden opgepakt, kiezen wij per thema welke opgave en doelgroep voor Voorne aan Zee prioriteit heeft. Op basis daarvan worden de inzet van capaciteit en middelen die nodig zijn bepaald. Hieronder lichten wij kort de prioritaire opgaven voor de gemeente Voorne aan Zee toe.

Gezonde leefstijl
Wij prioriteren het terugdringen van overgewicht en obesitas. In Voorne aan Zee heeft 21% van de 25-t/m 64-jarigen en 22% van de ouderen obesitas, tegenover 15% en 17% landelijk. Slechts 43% van de volwassenen voldoet aan de beweegrichtlijn, tegenover 51% landelijk.

Mentaal welbevinden
Wij geven prioriteit aan suïcidepreventie en het versterken van de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Het aandeel jongvolwassenen met een hoog risico op een depressie of angststoornis steeg van 6% naar 13%. 26% Van de jongeren en 16% van de jongvolwassenen dacht het afgelopen jaar wel eens aan suïcide.

Gezondheidsachterstanden
Wij zetten in op het beter bereiken, begrijpelijker, en toegankelijker maken van informatie en ondersteunen van inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden. Bijna 1 op de 10 inwoners van Voorne aan Zee heeft (zeer) beperkte gezondheidsvaardigheden, waardoor gezondheidsinformatie, -keuzes en voorzieningen minder toegankelijk en begrijpelijk kunnen zijn.

Gezonde leefomgeving
Wij prioriteren het stimuleren van gezond gedrag via de inrichting van de leefomgeving en aandacht voor gedrag die gezonde keuzes stimuleren. Ook moet een fysieke leefomgeving uitnodigen tot ontmoeting, groen, en toegankelijk zijn.

Het uitvoeringsprogramma zal meer invulling geven aan de activiteiten die hier verder vorm aan zullen geven. De voortgang wordt gemonitord met gegevens van onder andere de gezondheidsmonitor van GGD Rotterdam-Rijnmond en het maatschappelijke effectenmodel. Waar nodig vindt bijsturing plaats. Zo werken we stap voor stap toe naar een gezonde generatie in 2040.

In hoofdstuk 1 leest u meer over de kaders van deze nota. Hoofdstuk 2 gaat in op de uitgangspunten waarmee de gemeente Voorne aan Zee rekening moet houden. In hoofdstuk 3 komen de verschillende thema's opnieuw aan bod. Daarbij maken we onderscheid tussen de opgaven die voor onze gemeente prioriteit hebben en de overige opgaven die onderdeel zijn van de reguliere werkzaamheden.

Hoofdstuk 1 Kaders

1.1 Wettelijk kader

De Wet publieke gezondheidszorg (Wpg) vormt de wettelijke basis voor het ontwikkelen van de gezondheidsnota. Volgens artikel 13 van de Wpg is de gemeenteraad binnen twee jaar na vaststelling van de landelijke nota verplicht een lokale nota gezondheidsbeleid vast te stellen. Eind 2025 is de landelijke nota gezondheidsbeleid verschenen en opvolgend daarop dient de gemeente een nieuwe lokale nota vast te stellen waarin zij ook aandacht hebben voor de thema's uit de landelijke nota.

In de wet is beschreven dat het de taak is van de gemeente om de gezondheid van de bevolking te bevorderen. Het gaat hierbij vooral om preventieve activiteiten, het behandelen van ziektes is een taak van zorgaanbieders. Het rijk is verantwoordelijk voor het vastleggen van het aanbod in de Wpg en de gemeente is verantwoordelijk voor de lokale invulling en uitvoering. De werkzaamheden voor 'publieke gezondheid' waarvoor de gemeente verantwoordelijk is worden uitgevoerd door de GGD Rotterdam-Rijnmond. Daarbij gaat het onder meer om de bestrijding van infectieziekten en toezicht en advies.

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) wordt bij ons in de regio uitgevoerd door het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). De invulling van preventie wordt veelal in samenwerking met onze maatschappelijke partners vormgegeven binnen de gemeente.

1.3. Landelijke nota en akkoorden/programma's

De landelijke nota gezondheidsbeleid vormt de leidraad van de lokale nota gezondheidsbeleid. De thema's die daarin behandeld worden krijgen ook een plek in de overkoepelende thema's in de lokale nota. De thema's uit de landelijke nota zijn:

1. Kansrijk opgroeien
   - o Lichaamsgewicht, leefstijl, vaccinaties, middelengebruik
   - o Buitenspelen, bewegen, gezonde voeding, schermgebruik, gehoor en ogen

2. Terugdringen van gezondheidsachterstanden
   - o Kansenongelijkheid en lage SES
   - o Gezondheidsvaardigheden en laaggeletterdheid
   - o Seksuele gezondheid

3. Mentale gezondheid
   - o Mentale veerkracht voor alle leeftijden
   - o Aandacht voor jongeren en andere risicogroepen
   - o Suïcidepreventie (nu ook wettelijke taak gemeente)

4. Vitaal ouder worden
   - o Langer gezond en zelfstandig wonen
   - o Vaccinaties en ondervoeding bij ouderen

5. Gezonde leefomgeving
   - o Ruimtelijke inrichting met aandacht voor gezondheid
   - o Beweegvriendelijke en groene wijken
   - o Gezonde voedselomgeving, luchtkwaliteit, geluid, hitte, infectieziekten en klimaatadaptatie

Naast de landelijke nota zijn er ook andere akkoorden, programma's en nota's gericht op het bevorderen van de gezondheid. Deze akkoorden worden gevolgd of er wordt op aangehaakt als we dat nog niet doen.

Het gaan onder andere over:
- *Gezond en Actief Leven Akkoord (Gala) met o.a:*
  - o *ketenaanpak kansrijke start;*
  - o *ketenaanpak valpreventie;*
  - o *ketenaanpak overgewicht;*

- *Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het transformatieplan:*
  - o *zelf- en samenredzaamheid;*
  - o *mentale gezondheid.*

- *Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA).*
- *Sport- en beweegbeleid Voorne aan Zee 2025-2028*
- *Nota "de sociale basis in Voorne aan Zee 2025-2030.*

In de Omgevingswet zijn onderdelen vanuit de Wpg opgenomen. Het betreft de onderdelen die de fysieke leefomgeving raken zoals verbetering van de luchtkwaliteit en het inrichten van een beweegvriendelijke leefomgeving. De hierboven genoemde documenten dienen als referentie voor het opstellen van voorliggend gezondheidsbeleid en het bijbehorende uitvoeringsprogramma.

1.4. Uitvoeringsagenda 2026-2030
Gelijktijdig met het opstellen van deze nieuwe nota wordt het huidige uitvoeringsprogramma geëvalueerd met interne en externe partners. Daarnaast worden inwoners bevraagd die hebben deelgenomen aan activiteiten en programma's.

De evaluatie bestaat uit vijf onderdelen:
1. **Uitvoeringsprogramma en doelstellingen**
   Er wordt gekeken naar de keuzes achter het programma, het proces ernaartoe en de informatie waarop die keuzes zijn gebaseerd.
2. **Uitvoering**
   Er wordt beoordeeld hoe interventies en activiteiten zijn uitgevoerd, hoe effectief deze waren en waar verbetering mogelijk is.
3. **Samenwerking**
   Er wordt onderzocht hoe partners in de verschillende fasen zijn betrokken en hoe zij de samenwerking met elkaar en met de gemeente ervaren.
4. **Monitoring en evaluatie**

Er wordt bekeken hoe de voortgang is gevolgd en tussentijds is beoordeeld, en of dit voldoende houvast biedt voor bijsturing.

5. **Toekomstvisie**
   Er wordt bepaald welke interventies moeten doorgaan, worden aangepast of kunnen worden afgerond.

Begin 2026 is er een sessie georganiseerd met maatschappelijke partners om samen te bepalen welke ambities, uitgangspunten en gezondheidsthema's voor de gemeente Voorne aan Zee belangrijk zijn. Cijfers uit de gezondheidsmonitoren van de GGD zijn gebruikt om te zien welke thema's in onze regio prioriteit hebben. Met deze kaders, de maatschappelijke consultatie en de gezondheidscijfers is het beleid aangescherpt. Dit najaar volgt het nieuwe uitvoeringsprogramma waarin de uitkomsten van de evaluatie van het huidige uitvoeringsprogramma worden meegenomen.

Hoofdstuk 2 Ambitie en uitgangspunten

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op ambitie en de uitgangspunten.

Ambitie
"Het bevorderen van de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. Streven naar dat iedere inwoner zo gezond mogelijk kan leven. Hierbij worden inwoners gestimuleerd deze kansen zelf te pakken, waar nodig worden zij ondersteund en gefaciliteerd. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers creëren wij een leefomgeving die de gezondheid van inwoners bevordert en een gezonde leefstijl stimuleert. Wij richten onze aandacht op de omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het maken van gezonde keuzes door onze inwoners, zoals onder andere de fysieke en sociale omgeving en sociaaleconomische status."

De ambitie van Voorne aan Zee is gebaseerd op de wens dat al onze inwoners op een fijne en gezonde manier kunnen wonen, werken en opgroeien in de gemeente. Om deze ambitie na te streven zetten we in deze nota in op een aantal thema's, ieder met hun eigen ambities en doelen.

2.1. Uitgangspunten

De volgende 10 uitgangspunten worden gehanteerd:

1. *Preventie staat centraal.*
2. *Een brede kijk op gezondheid*
3. *Inzet op kansengelijkheid*
4. *Samenwerking met inwoners en partners*
5. *Gezondheid onderdeel van al het gemeentelijk beleid*
6. *Er wordt rekening gehouden met doenvermogen en taalniveau*
7. *Er wordt wijk- en omgevingsgericht gewerkt*
8. *Er wordt data gestuurd en lerend gewerkt*
9. *Versterken van de sociale basis*
10. *Investeren in een veilige en gezonde leefomgeving*

1. *Preventie staat centraal'*
   De gemeente Voorne aan Zee zet vroegtijdig in om problemen te voorkomen. Waar mogelijk wordt gekozen voor lichte, tijdige ondersteuning in de leefomgeving. Daarmee wordt zwaardere zorg zoveel mogelijk beperkt.

2. *Een brede kijk op gezondheid*
   Gezondheid is lichamelijk, mentaal én sociaal. Er is aandacht voor veerkracht, eigen regie, meedoen en zingeving. Dit brede beeld wordt gebruikt in al ons beleid. De gemeente Voorne aan Zee werkt vanuit Positieve Gezondheid. De focus ligt op kijken naar wat mensen wél kunnen en wat zij belangrijk vinden. Alle levensgebieden krijgen aandacht en beleidsterreinen worden met elkaar verbonden. De zes aspecten van positieve gezondheid zijn in onderstaand figuur, dat door arts en onderzoeker Machteld Huber is opgesteld, weergegeven.

3. *Inzet op kansengelijkheid*
   Extra aandacht gaat uit naar inwoners met minder kansen op gezondheid. De inzet wordt zo ingericht dat iedereen mee kan doen, ongeacht inkomen, opleiding of achtergrond. De gezondheidsverschillen tussen wijken en groepen moeten kleiner worden.

4. *Samenwerking met inwoners en partners*

Beleid wordt ontwikkeld en uitgevoerd samen met inwoners en partners in zorg, welzijn, onderwijs, sport en bedrijfsleven. Aansluiten bij bestaande initiatieven in wijken en kernen is belangrijk. Ervaringskennis van inwoners vormt hierbij een belangrijk uitgangspunt.

5. *Gezondheid onderdeel van al het gemeentelijkbeleid*
Gezondheid telt mee bij keuzes over ruimte, wonen, mobiliteit, economie en sociaal beleid. Bij nieuwe plannen worden de effecten op gezondheid en gezondheidsverschillen beoordeeld. Waar mogelijk worden projecten aan onze gezondheidsdoelen gekoppeld.

6. *Er wordt rekening gehouden met doenvermogen en taalniveau*
Niet iedereen verwerkt informatie op dezelfde manier en kan de verwerkte informatie toepassen. Daarom wordt eenvoudige taal gebruikt en worden overzichtelijke stappen genomen. Gezonde keuzes worden zo eenvoudig en bereikbaar mogelijk gemaakt.

7. *Er wordt wijk- en omgevingsgericht gewerkt*
Er wordt per wijk en kern gekeken wat nodig is en past met aandacht voor lokale verschillen en groepen die extra aandacht nodig hebben. De sociale en fysieke leefomgeving zijn een vast onderdeel van de aanpak.

8. *Er wordt data gestuurd en lerend gewerkt*
Gegevens, zoals de gezondheidsmonitoren van de GGD, worden gebruikt om prioriteiten te bepalen. Uitvoering en resultaten van onze interventies worden gevolgd. Op basis van evaluaties vindt bijstelling plaats van beleid en uitvoering.

9. *Versterken van de sociale basis*
Vanuit de nota sociale basis worden initiatieven ondersteund die ontmoeting, ondersteuning en participatie mogelijk maken om eenzaamheid te verminderen en sociale samenhang te vergroten. Formele zorg wordt verbonden met informele netwerken in wijken en kernen.

10. *Investeren in een veilige en gezonde leefomgeving*
De buitenruimte wordt zo ingericht dat bewegen, spelen en ontmoeten aantrekkelijk en veilig is. Het streven is een leefomgeving die gezonde keuzes stimuleert.

Hoofdstuk 3 Thema's

De beschreven uitgangspunten vormen zogezegd de rode draad door de thema's waar we op gaan inzetten. Om onze algehele ambitie waar te maken gaan we inzetten op een viertal overkoepelende thema's waaronder verscheidene onderwerpen vallen. De thema's zijn grotendeels in lijn met de landelijke gezondheidsnota, de thema's uit het landelijke preventieakkoord en andere landelijke gezondheidsprogramma's. Tegelijkertijd hebben we specifiek gekeken naar de urgentie van bepaalde thema's bij ons lokaal en/of regionaal, en naar de doelgroepen waar extra inzet nodig is. Op basis van de gezondheidsmonitoren van de GGD Rotterdam-Rijnmond en maatschappelijke consultatie, prioriteren we specifieke thema's. De monitoren geven ons aan de hand van cijfers een beeld van de gezondheid van onze inwoners. Als we het in de duiding van de thema's hebben over cijfermatige trends dan volgen deze ook uit die gezondheidsmonitoren.
De volgende vier overkoepelende thema's zijn de thema's die de basis vormen voor het herijken van het nieuwe uitvoeringsprogramma.

Prioritaire doelgroepen en opgaven
Naast deze vier thema's werken we in de verdere uitwerking van het uitvoeringsprogramma expliciet met prioritaire opgaven en doelgroepen. Daarmee maken we duidelijk waar we de komende jaren extra op inzetten, bovenop de reguliere basis van producten en diensten. De gemeente Voorne aan Zee kiest er nadrukkelijk voor om binnen de brede basis van gezondheidsbeleid extra prioriteit te geven aan twee doelgroepen:
1. *inwoners met een lage sociaal economische status (SES)*
2. *jongeren/jongvolwassenen*

Juist voor deze groepen is de gezondheidswinst het grootst en is extra ondersteuning, preventie en een passende leefomgeving nodig. Dat betekent niet dat andere inwoners of andere thema's geen aandacht krijgen. Het betekent wél dat we daar waar de opgaven het grootst zijn, extra aandacht, capaciteit en samenwerking inzetten. Deze prioriteiten werken door in de verdere uitwerking van het uitvoeringsprogramma en in de gesprekken met maatschappelijke partners. De (prioritaire) opgaven worden in dit hoofdstuk per thema verder toegelicht.

Vitaal ouder worden

Vanwege de dubbele vergrijzing waar Voorne aan Zee op afstevent, is vitaal ouder worden een belangrijk overstijgend thema binnen deze nota. Het is geen afzonderlijk thema naast de vier overkoepelende thema's, maar een levensfase en opgave die door alle vier de thema's heen loopt. De doelstellingen binnen de thema's gezonde leefstijl, mentaal welbevinden, gezondheidsachterstanden terugdringen en een gezonde leefomgeving dragen ook bij aan het zo lang mogelijk gezond, zelfstandig en verbonden blijven van ouderen.

Een gezonde leefstijl helpt ouderen om vitaal te blijven en hun zelfstandigheid te behouden. Mentaal welbevinden en een sterke sociale basis dragen bij aan veerkracht, zingeving en het voorkomen van eenzaamheid. Het terugdringen van gezondheidsachterstanden is ook op latere leeftijd van belang, zodat inwoners met verschillende uitgangsposities gelijke kansen houden op gezond oud worden. Daarnaast is een gezonde leefomgeving essentieel, omdat een toegankelijke, veilige en beweegvriendelijke fysieke omgeving ouderen ondersteunt bij blijven bewegen, ontmoeten en meedoen.
In de uitvoering van deze nota is daarom waar passend ook aandacht voor onderwerpen als valpreventie, mantelzorgondersteuning, beweegstimulering en het versterken van de sociale samenhang.

3.1. Gezonde leefstijl

Ambitie
Inwoners van Voorne aan Zee leven gezond, vitaal en met plezier. Wij maken een gezonde leefstijl aantrekkelijk, toegankelijk en vanzelfsprekend, zodat steeds meer inwoners gezonde keuzes kunnen maken. Daarbij zorgen we ervoor dat alle inwoners beschikken over de kennis, vaardigheden en ondersteuning die nodig zijn om gezond te leven.

Een gezonde leefstijl is een belangrijk uitgangspunt in de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025–2028. Landelijk ligt de aandacht op roken, alcohol, overgewicht, bewegen, drugsgebruik, vapen, seksuele gezondheid, gehoorschade, schermtijd/sociale media, bijziendheid, vaccinaties en zonbescherming.

Voorne aan Zee sluit hier lokaal bij aan met het doel dat inwoners van Voorne aan Zee zich fysiek én mentaal goed voelen. Voldoende beweging, gezonde voeding en minder ongezond gedrag verminderen stress, bevorderen meedoen in de samenleving, en verkleinen de kans op ziekten zoals hart- en vaatziekten, diabetes en dementie. Daarom wordt sterk ingezet op preventie en een gezonde leefstijl, in lijn met de landelijke doelen en met aandacht voor onze lokale opgaven.

Werken aan leefstijl vraagt gedragsverandering. Veel gedrag is gewoontegedrag en verandert niet door alleen meer informatie. We kiezen daarom voor een positieve benadering, sluiten aan bij wat mensen belangrijk vinden en letten op achterliggende problemen, zoals stress, schulden of eenzaamheid. Samen met inwoners en partners in zorg, welzijn, onderwijs, sport en bedrijfsleven proberen we de leefomgeving zo in te richten dat de gezonde keuze de makkelijke keuze wordt.

Prioritaire opgave
Binnen het thema gezonde leefstijl geven we prioriteit aan het terugdringen van overgewicht en obesitas. In onze gemeente komt obesitas vaker voor dan landelijk. 21% Van de 25- t/m 64-jarigen en 22% van de ouderen heeft obesitas, tegenover landelijk 15% en 17%. Tegelijkertijd voldoet slechts 43% van de volwassenen aan de beweegrichtlijn, wat minder is dan het landelijke gemiddelde van 51%. Deze opgave vraagt om een samenhangende inzet op gezonde voeding, bewegen, preventie en een leefomgeving die gezonde keuzes ondersteunt.

De focus ligt daarbij niet alleen op volwassenen in het algemeen, maar juist ook op inwoners die meer moeite hebben om gezonde keuzes te maken of vol te houden. Dat betreft onder meer inwoners met een lage sociaaleconomische positie, gezinnen in kwetsbare omstandigheden en jongeren voor wie gezonde gewoonten nog in ontwikkeling zijn. Voor deze groepen is een samenhangende aanpak nodig waarin preventie, signalering, ondersteuning en een passende omgeving elkaar versterken.

Overgewicht en Obesitas
Bij deze opgave ligt de nadruk nadrukkelijk op een samenhangende aanpak: gezonde voeding, voldoende bewegen, aandacht voor mentale gezondheid, een ondersteunende leefomgeving en toegankelijke informatie en ondersteuning. Daarbij is extra aandacht nodig voor inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden en voor gezinnen en jongeren in een kwetsbare positie. Ook hier geldt dat preventie en vroegsignalering belangrijk zijn, zodat gezondheidsproblemen vroeg worden aangepakt en niet verder verergeren.

Reguliere opgaven

Daarnaast richten wij ons in de komende jaren op onderstaande opgaven. Op deze manier geven we in Voorne aan Zee lokale invulling aan de landelijke prioriteiten voor een gezonde leefstijl, met oog voor onze eigen lokale situatie.

Rookvrije Generatie
Roken en vapen zijn ernstige verslavingen die veel persoonlijk en maatschappelijk leed veroorzaken. Nog altijd sterven er in Nederland ieder jaar meer dan 20.000 mensen aan de gevolgen van (mee)roken. Het is daarmee de nummer één te voorkomen doodsoorzaak. Bovendien wordt in totaal 9,4% van de ziektelast in Nederland veroorzaakt door roken. Vapen zorgt voor een verhoogd risico op ademhalingsproblemen en aandoeningen zoals bronchitis. In de gemeente Voorne aan Zee zien we de afgelopen jaren een dalende trend in het rookgedrag onder volwassen en jongeren maar een stijgende trend in het vapegedrag. Het uiteindelijke doel is om kinderen (mee)rookvrij te laten opgroeien en het aantal inwoners dat rookt en/of vaped terug te dringen.

Preventie problematisch alcoholgebruik
Regelmatig (te veel) alcohol drinken is schadelijk voor de gezondheid. Voor jongeren is alcohol extra schadelijk. We zien de afgelopen jaren een daling van het alcoholgebruik onder jongeren in onze gemeente, maar zij drinken alsnog meer dan het gemiddelde van de gehele regio Rotterdam-Rijnmond. De daling willen we verder doortrekken. We willen dat problematisch alcoholgebruik afneemt en voorkomen wordt. We streven naar geen alcoholgebruik onder de 18 jaar en minder (overmatig) alcoholgebruik onder volwassenen. Daarnaast moet er een trend komen waarbij de keuze om alcohol te drinken een meer bewuste keuze is en waarbij mensen weten wat de gezondheidseffecten zijn.

Preventie drugsgebruik
Het gebruiken van drugs gaat gepaard met gezondheidsrisico's. Het drugsgebruik onder jongeren is cijfermatig beperkt maar desondanks willen we dat het drugsgebruik nog verder afneemt en voorkomen wordt. Bij drugs hanteren we het uitgangspunt: vóór 18 jaar geen drugsgebruik. Onze inzet richt zich bij gebruikers op het beperken van gezondheidsschade door goede informatie over drugs en drugsgebruik.

Seksuele gezondheid
Seksualiteit en relaties behoren uiteraard tot het privédomein van onze inwoners. Daarin hebben onze inwoners ook een eigen verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd raakt seksuele gezondheid wel het publieke domein. Zo hebben Hiv en andere soa's en de verspreiding daarvan, gevolgen voor de volksgezondheid. Uit cijfers is gebleken dat onveilige seks onder onze jongeren de laatste jaren is toegenomen. Des te belangrijker is het om seksuele gezondheid actief te bevorderen. Waar er in de afgelopen jaren weinig aandacht is besteed aan dit thema wordt hier de komende vier jaar specifiek invulling aan gegeven. Hierbij is er ook aandacht voor het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag met als doel dat iedereen de kennis heeft om gezonde, veilige en plezierige keuzes te maken door middel van het verhogen van kennis, vaardigheden en ondersteuning.

Gehoorschade
Goed kunnen horen is erg belangrijk. Ons gehoor draagt bij aan onze veiligheid en helpt ons elkaar te verstaan. Zodra iemand gehoorschade heeft is dat blijvend. Het is dus belangrijk om dat te voorkomen. Elk jaar lopen zo'n 22.000 mensen, vooral jongeren, gehoorschade op. Uit de gezondheidsmonitor blijkt dat een kwart van onze jongeren aangeeft weleens gehoorproblemen te ervaren na het luisteren van muziek via oortjes of koptelefoon. Waar er in de afgelopen jaren weinig aandacht is besteed aan dit thema zal hier de komende vier jaar dus specifiek invulling aan worden geven en actief worden ingezet op het voorkomen van die gehoorproblemen. Het doel is om het aantal jongeren met gehoorproblemen omlaag te brengen.

Schermtijd en bijziendheid
Kinderen en jongeren gebruiken steeds meer schermen, zoals telefoon, tablet en laptop. Uit landelijke cijfers blijkt dat één op de vijf kinderen van 5 tot 19 jaar bijziend is. Belangrijkste oorzaak is lang van dichtbij kijken. Doordat kinderen minder buiten spelen en langer op een scherm zitten ontstaat bijziendheid. Bijziendheid die op jonge leeftijd ontstaat, kan later zorgen voor ernstige oogproblemen.

We willen deze ontwikkeling remmen en sluiten daarmee aan bij de landelijke nota. Daarin is aandacht voor de risico's van schermgebruik. Het is belangrijk dat kinderen in Voorne aan Zee hun ogen gezond houden

3.2. Mentaal welbevinden

Ambitie
Wij zetten ons in voor een gezonde, veerkrachtige en mentaal sterke bevolking van Voorne aan Zee door zowel de fysieke gezondheid als het mentaal welbevinden van onze inwoners te versterken.

Mentaal welbevinden is een speerpunt in de Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025–2028. Landelijk wordt gewezen op de toename van mentale klachten, vooral bij jongeren en jongvolwassenen, en op het belang van veerkracht en suïcidepreventie. Voorne aan Zee sluit daarbij aan en geeft hier lokaal invulling aan.

Het gedachtegoed van Positieve Gezondheid is de basis. Kijken naar wat mensen wél kunnen, wat zij belangrijk vinden en waar zij energie van krijgen staat centraal. Het gaat niet alleen om afwezigheid van ziekte, maar ook om eigen regie, veerkracht, meedoen, zingeving en sociale relaties. Inwoners moeten zich mentaal sterk genoeg voelen om met tegenslag, stress en veranderingen om te gaan.

Mentale problemen staan vaak niet op zichzelf. Achter klachten als angst, somberheid of burn-out gaan regelmatig andere zorgen schuil, bijvoorbeeld schulden, werkloosheid, relatieproblemen, een onveilige thuissituatie of een kwetsbare gezondheid. In lijn met de landelijke nota wordt daarom gekozen voor een brede, integrale aanpak. Soms is een traject schuldhulpverlening, werk of ondersteuning in het gezin een betere eerste stap dan alleen een leefstijlinterventie.

Prioritaire opgave
Binnen het thema mentaal welbevinden geven we prioriteit aan suïcidepreventie en het versterken van de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Uit de kernboodschappen van de GGD blijkt dat 76% van de jongeren zich tamelijk tot heel gelukkig voelt. Echter, het aandeel jongvolwassenen met een hoog risico op een depressie of angststoornis is gestegen van 6% naar 13%, en 26% van de jongeren en 16% van de jongvolwassenen heeft het afgelopen jaar wel eens aan suïcide gedacht.

Suïcidepreventie

Aanhoudende mentale-, fysieke- en/of omgevingsstressoren leiden tot verminderde mentale veerkracht. Dit kan uiteindelijk zelfs leiden tot suïcidale gedachten en suïcidaal gedrag. Sinds 2013 is het landelijke aantal zelfdodingen stabiel, maar er vindt wel een verschuiving plaats binnen deze groep. Het aantal mensen onder de 30 jaar dat suïcide pleegt neemt toe. In 2024 overleden in GGD-regio Rotterdam-Rijnmond 112 mensen aan zelfdoding en naar schatting deden 2240 mensen een poging tot zelfdoding. Op gemeentelijk niveau zijn er geen exacte cijfers bekend omdat dit gelet op de aantallen herleidbaar zou zijn naar personen.

Suïcidepreventie was al een belangrijk aandachtspunt in ons gemeentelijk gezondheidsbeleid, maar sinds 1 januari 2026 hebben we een wettelijke taak om hier aandacht aan te besteden. Dit is opgenomen in de Wet integrale suïcidepreventie. Met deze nieuwe wet krijgen gemeenten de opdracht om lokaal een brede en samenhangende aanpak te ontwikkelen.

In Voorne aan Zee willen we voorkomen dat mensen geen uitweg meer zien. We ondersteunen onze inwoners zo goed mogelijk bij het verhelpen van stressoren, zoals geldzorgen, eenzaamheid, verslaving of relatieproblemen, om hun mentale veerkracht te versterken. Daarnaast zetten we in op het tijdig herkennen van signalen en het snel bieden van passende steun. We willen bereiken dat signalen van suïcidaliteit eerder worden herkend, passende hulp beschikbaar is en de mentale gezondheid van inwoners verbetert.

Reguliere opgaven
Onze inzet richt zich zo veel mogelijk in op preventie en vroeg signalering. Hoe eerder psychosociale problemen bij kinderen, jongeren, volwassenen en ouderen worden herkend, hoe beter ernstige klachten kunnen worden voorkomen. Hierbij wordt samengewerkt met partners in zorg, welzijn, onderwijs, jeugd, werk en inkomen, sport en cultuur. Het versterken van de sociale basis in buurten en dorpen – ontmoetingsplekken, activiteiten, vrijwilligerswerk en informele steun – hoort hier nadrukkelijk bij en is omschreven in onze nota sociale basis 2025-2030.

Voor jeugd en jongvolwassenen sluiten we aan bij de landelijke aandacht voor "druk op het dagelijks leven". Samen met onderwijs, jeugdgezondheidszorg, jongerenwerk en jeugdhulp willen we:

- de druk op jongeren verlagen;
- weerbaarheid en veerkracht versterken;
- een school- en thuisomgeving creëren waar praten over gevoelens normaal is;
- signalen van ernstige problemen sneller oppakken en gericht doorverwijzen.

Met deze aanpak geven we in Voorne aan Zee invulling aan de landelijke ambitie om de mentale gezondheid van inwoners te versterken en kansen op een mentaal veerkrachtig leven voor iedereen te vergroten.

Specifieke aandacht jongeren
Landelijk is er veel zorg over de mentale gezondheid van jongeren en jongvolwassenen. Zij ervaren meer druk door school, studie, werk, sociale media en onzekerheid over de toekomst. Dit kan leiden tot stress, somberheid, slaapproblemen, middelengebruik en soms uitval op school of in het werk. In Voorne aan Zee willen we jongeren hierin beter ondersteunen. We vinden het belangrijk dat zij zich gezien voelen, weten waar zij terecht kunnen en op tijd passende hulp krijgen. We willen bereiken dat jongeren en jongvolwassenen mentaal veerkrachtiger opgroeien en minder mentale druk ervaren en dat meer jongeren zich gelukkig en gezond voelen.

Mentale veerkracht
Het aantal mensen met (risico op) angststoornissen en depressies is toegenomen. Dergelijke psychosociale problemen worden vaak veroorzaakt door stress en mentale druk die een mens ervaart als gevolg van levensomstandigheden, levensgebeurtenissen, leefomgeving, sociaal isolement of de veeleisende (digitale) samenleving. Het is onze ambitie om hier preventief op in te zetten en daarmee het risico omlaag te brengen. Waar nodig willen we snel de juiste zorg leveren.

Mentale problemen
Landelijke cijfers laten zien dat steeds meer mensen mentale klachten ervaren. Het gaat dan om angst, somberheid, stress, slaapproblemen en overbelasting. Vooral jongeren en jongvolwassenen zijn kwetsbaar. Zij ervaren meer druk vanuit onderwijs, werk, sociale media en samenleving. Ook in Voorne aan Zee zien we signalen van toenemende mentale druk en klachten. Dit raakt inwoners zelf, maar ook hun gezin, school, werk en omgeving. We willen voorkomen dat lichte klachten uitgroeien tot zwaardere problemen en dat mensen vastlopen in opleiding, werk of relaties.

3.3. Gezondheidsachterstanden terugdringen

Ambitie
Wij stimuleren en ondersteunen al onze inwoners om gezonde keuzes te maken en werken aan gelijke kansen op gezondheid, zodat gezondheidsachterstanden afnemen.

De bevindingen die zijn opgenomen in de landelijke nota zijn dat gezondheid sterk samenhangt met waar je geboren wordt, opgroeit, woont en werkt. Mensen met een laag inkomen, laag opleidingsniveau, schulden of een kwetsbare woonsituatie leven korter en hebben minder gezonde levensjaren.

Ook doen zij minder vaak mee aan bevolkingsonderzoeken en vaccinaties en hebben zij vaker moeite met het begrijpen en toepassen van gezondheidsinformatie. Deze landelijke ontwikkelingen zijn herkenbaar in Voorne aan Zee.

Prioritaire opgave
Binnen het thema gezondheidsachterstanden geven we in Voorne aan Zee prioriteit aan het beter bereiken en ondersteunen van inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden. Uit de kernboodschappen van de GGD blijkt dat bijna 1 op de 10 inwoners van Voorne aan Zee (zeer) beperkte gezondheidsvaardigheden heeft. Voor deze inwoners is het moeilijker om gezondheidsinformatie te begrijpen, passende keuzes te maken en gebruik te maken van voorzieningen en ondersteuning.

Wij willen bereiken dat inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden beter worden bereikt, ondersteund en toegerust, zodat gezondheidsverschillen kleiner worden en meer inwoners mee kunnen doen.

In deze opgave ligt de nadruk op inwoners met een lage sociaaleconomische positie, mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden, inwoners met schulden of armoedeproblematiek en andere groepen

voor wie de afstand tot gezondheid en voorzieningen groter is. Juist voor deze doelgroepen is een toegankelijke, begrijpelijke en samenhangende aanpak nodig. Daarbij gaat het niet alleen om informatie geven, maar ook om praktisch ondersteunen, verbinden en belemmeringen verminderen. Dat betekent extra investeren in groepen en buurten waar de gezondheidsachterstanden het grootst zijn. Hierin wordt sterk de relatie gelegd met het wijk- en dorpsgericht werken.

De komende jaren sluiten we aan bij de landelijke lijn “gezondheid in alle beleidsdomeinen” en zetten we met onze partners in op factoren die gezondheidsachterstanden beïnvloeden, zoals bestaanszekerheid (armoede en schulden), leefomgeving, werk, taal- en gezondheidsvaardigheden en sociale samenhang. Hierbij wordt wijkgericht samengewerkt met partijen die de risicogroepen goed in beeld hebben, zoals GGD, welzijn, onderwijs, schuldhulpverlening, zorgverzekeraars en huisartsen.

Gezondheidsvaardigheden
Gezondheidsproblemen hangen vaak samen met armoede, schulden, laaggeletterdheid, werkloosheid en een kwetsbare leefomgeving. We willen gezondheidsverschillen verkleinen door inwoners met beperkte gezondheidsvaardigheden beter te bereiken en te ondersteunen. Bijna 1 op de 10 inwoners heeft (zeer) beperkte gezondheidsvaardigheden, waardoor het moeilijker kan zijn om informatie over gezondheid, zorg en ondersteuning goed te begrijpen en toe te passen. Wij richten ons daarom op toegankelijke communicatie, passende ondersteuning en een aanpak die aansluit bij de leefwereld van inwoners. Wij willen bereiken dat meer organisaties gezondheidsvaardig werken en hun informatie en ondersteuning beter laten aansluiten op wat inwoners begrijpen en nodig hebben waardoor gezondheidsverschillen afnemen.

Focus op de eerste levensfase
Net zoals bij het stimuleren van de gezonde leefstijl is het belangrijk dat de aanpak van gezondheidsachterstanden preventief en vroegtijdig van start gaat. Goed voorbeeld doet immers goed volgen en voorkomen is beter dan genezen. We zetten dan ook stevig in op preventie en vroegtijdig signaleren. Dat geldt breed, in het hele sociale domein.

3.4. Gezonde leefomgeving

Ambitie
Wij werken aan een leefomgeving waarin gezond leven vanzelfsprekend, toegankelijk en aantrekkelijk is. We stimuleren gezond gedrag en een gezonde voedselomgeving, en nemen gezondheid structureel mee in ruimtelijke afwegingen, zodat de leefomgeving bijdraagt aan een gezonde toekomst voor onze inwoners.

De landelijke nota gezondheidsbeleid benadrukt dat de leefomgeving een grote rol speelt in gezondheid. Een omgeving die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en gezond gedrag, en tegelijk beschermt tegen risico’s als luchtverontreiniging, geluid, hittestress en infectieziekten, is essentieel. Een gezond ingerichte fysieke leefomgeving versterkt de sociale leefomgeving, en omgekeerd. De inrichting en het beheer van de buitenruimte vragen hierin om ruimte voor bewegen, ontmoeting, groen en toegankelijkheid.

Prioritaire opgave
Binnen het thema gezonde leefomgeving geven wij prioriteit aan het stimuleren van gezond gedrag door de inrichting van de leefomgeving. Uit de kernboodschappen van de GGD blijkt dat slechts 43% van de volwassenen in Voorne aan Zee voldoet aan de beweegrichtlijn, tegenover 51% landelijk. De fysieke leefomgeving kan gezondheid bevorderen, bijvoorbeeld met groen, veilige wandel- en fietsroutes, speel- en sportplekken en een gezondere voedselomgeving.

Stimuleren gezond gedrag
Wij willen de leefomgeving van Voorne aan Zee zo inrichten dat deze inwoners uitnodigt om te bewegen, te ontmoeten en gezonde keuzes te maken. Daarbij kijken we nadrukkelijk naar de balans tussen gezond en ongezond aanbod in de leefomgeving. Een aantrekkelijke, veilige en toegankelijke leefomgeving draagt bij aan een gezondere leefstijl van onze inwoners. Wij willen bereiken dat de leefomgeving gezondheid ondersteunt en meer inwoners voldoen aan de beweegnorm.

Reguliere opgave
Tegelijkertijd kan de leefomgeving ook een bron van ziektelast zijn, onder meer door luchtvervuiling, geluid en de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme hitte en wateroverlast.

In lijn met de landelijke nota en de Omgevingswet willen we gezondheid structureel meenemen in ruimtelijke keuzes. Dat betekent dat we bij nieuwe plannen en herinrichting nadrukkelijk kijken naar effecten op bewegen, ontmoeten, luchtkwaliteit, geluid, hitte en veiligheid. Dit vraagt nauwe samenwerking tussen het sociale en fysieke domein, met inzet van onder andere ruimtelijke ordening, mobiliteit, wonen en klimaatadaptatie. Zo bouwen we aan een leefomgeving waarin gezonde keuzes logisch en aantrekkelijk zijn, en waarin gezondheidsrisico's zoveel mogelijk worden beperkt.

Gezondheidsbescherming
Door aandacht te hebben voor milieufactoren die invloed hebben op de gezondheid willen we bij ruimtelijke ontwikkeling zoveel mogelijk de gezondheid van inwoners beschermen. Denk hierbij aan aandacht voor een gezonde lucht, voorkomen van geluidshinder, hittestress en het beperken van risico's op infectieziekte. Ook de inrichting en het beheer van de buitenruimte kunnen hier een grote rol in spelen. Hierbij is de samenwerking tussen het sociale en het fysieke domein cruciaal.

Hoofdstuk 4 Uitvoering, monitoring en evaluatie

Deze nota biedt onze visie op het bevorderen van de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners. De ambities, uitgangspunten en gezondheidsthema's waar we op gaan inzetten zijn beschreven.

Uitvoeringsplan
Om dit alles tot uitvoering te brengen zal een nieuw uitvoeringsprogramma opgesteld worden. Dit uitvoeringsprogramma wordt opgesteld in nauwe samenwerking met onze maatschappelijke samenwerkingspartners. De acties worden tevens gekoppeld aan een planning zodat er een duidelijk plan ligt voor de komende jaren, een plan dat we tevens kunnen evalueren. Gezien de omvangrijkheid van sommige thema's kan het wenselijk zijn om voor bepaalde thema's aparte uitvoeringsplannen te maken zoals een specifiek plan van aanpak voor eenzaamheid. De noodzaak daartoe zal gaandeweg bezien worden, de eerste insteek is een alomvattend uitvoeringsprogramma.

Monitoring en evaluatie
Het uitvoeringsprogramma geeft houvast voor het volgen en beoordelen van onze inzet. De resultaten uit het uitvoeringsprogramma voeden de monitoring binnen het maatschappelijke effectenmodel waarmee we werken. Verandering van leefstijlgedrag kost tijd; echte gezondheidswinst wordt vaak pas na jaren zichtbaar. In de tussentijd werken we op meerdere fronten aan betere mentale en fysieke gezondheid, onder andere door het versterken van de sociale basis, het tegengaan van armoede, het bevorderen van kansengelijkheid en het stimuleren van deelname aan sport en cultuur.
Binnen het maatschappelijke effectenmodel spreken we met onze maatschappelijke partners af welke resultaten we op korte en middellange termijn willen bereiken en hoe deze bijdragen aan de lange termijn: een gezonde generatie in 2040. Tussentijdse monitoring is daarbij nodig om te zien wat werkt en wat niet, en om beleid en uitvoering tijdig bij te stellen.

De belangrijkste bron voor het volgen van de gezondheid van onze inwoners is de gezondheidsmonitor van GGD Rotterdam-Rijnmond. Deze brengt, in samenwerking met GGD GHOR Nederland, RIVM en CBS, elke vier jaar de gezondheid in beeld van verschillende leeftijdsgroepen: (ouders van) kinderen van 0–12 jaar, jongeren in het voortgezet onderwijs en volwassenen en ouderen. De cyclus herhaalt zich elke vier jaar, zodat trends zichtbaar worden en resultaten vergeleken kunnen worden.

De gezondheidsmonitor geeft informatie over een breed scala aan thema's, zoals roken, eenzaamheid, overgewicht, mentale gezondheid en ervaren gezondheid. Deze gegevens vormen input voor deze nota én voor het maatschappelijke effectenmodel. In het uitvoeringsprogramma koppelen we per thema concrete indicatoren aan onze doelen. Waar mogelijk gebruiken we hierbij vragen en uitkomsten uit de gezondheidsmonitor.

Door de periodieke resultaten van de gezondheidsmonitor en andere beschikbare gegevens te volgen, kunnen we nagaan of we op koers liggen richting onze ambitie. Als ontwikkelingen daar aanleiding toe geven, passen we het uitvoeringsprogramma bij, zowel inhoudelijk als in prioriteiten, zodat we stap voor stap blijven toewerken naar een gezonde generatie in 2040.